

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o stave odstránenia nedostatkov zistených pri inšpekciách v špeciálnej škole a v špeciálnom výchovnom zariadení v školskom roku 2015/2016 v SR

Následné inšpekcie sa vykonali v **27** špeciálnych školách a školských zariadeniach, z nich bolo **24** praktických škôl (PŠ) a **3** špeciálne výchovné zariadenia (ŠVZ) – **1** reedukačné centrum a **2** liečebno-výchovné sanatóriá. Kontrolované PŠ boli organizačnými zložkami spojených škôl (SŠ). Štátnych bolo **25** subjektov, cirkevné **2**, všetky s vyučovacím jazykom slovenským. Cieľom inšpekcií bola kontrola splnenia opatrení realizovaných k zisteným nedostatkom pri predchádzajúcej *komplexnej inšpekcii* v 23 a *následnej inšpekcii* v 4 subjektoch. Podľa závažností nedostatkov školskí inšpektori použili **64** odporúčaní, uložili **2** opatrenia a riaditelia kontrolovaných subjektov prijali **73** opatrení, spolu využili **139** opatrení (tabuľka 1). Riaditelia kontrolovaných škôl a školských zariadení poslali príslušným inšpekčným centráм správy o splnení opatrení na odstránenie nedostatkov a príčin ich vzniku v stanovenom termíne. Správa o prijatých opatreniach bola *vrátená na prepracovanie* 1 škole¹, pretože 4 opatrenia boli koncipované tak, že nevylučovali možnosť opakovania zisteného nedostatku.

Tabuľka 1 Uplatnené opatrenia

Spolu	139					
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		opatrenia uložené ŠŠI	
Počet	64		73		2	
z toho	akceptované		splnené		splnené	
	55	87,3 %	65	100 %	1	50 %
	neaktuálne		neaktuálne		neaktuálne	
	0		7	9,59 %	0	
	nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť	
1	1,56 %	1	1,37 %	0		

Z celkového počtu uplatnených *odporúčaní* sa 1 súvisiace s vypracovaním individuálneho vzdelávacieho programu (IVP) *nedalo hodnotiť*, v aktuálnom školskom roku PŠ neposkytovala vzdelávanie žiakovi, ktorému by poradenské zariadenie stanovilo jeho vypracovanie.

Z počtu *prijatých opatrení* bolo 7 *neaktuálnych* v dôsledku zmien všeobecne záväzných právnych predpisov. Týkali sa prekročenia dĺžky trojročnej prípravy žiakov v PŠ, spojenia viacerých ročníkov PŠ do 1 triedy a neuplatňovania slovného hodnotenia pri hodnotení vzdelávacích výsledkov žiakov. Plnenie 1 opatrenia *nebolo možné hodnotiť* vzhľadom na aktuálnu situáciu v škole, nevzdelávali žiaka, ktorého zdravotné znevýhodnenie by vyžadovalo vydanie rozhodnutia o oslobodení od povinnosti dochádzať do školy.

Nedostatky zistené pri inšpekciách

Uplatnených **64 odporúčaní** smerovalo k odstráneniu nedostatkov

v PŠ

v riadení školy najčastejšie nedostatky boli

- * nedôsledné vypracovanie *školského vzdelávacieho programu* (ŠkVP)
- * neefektívne fungovanie vnútorného *kontrolného systému*
- * neefektívna *činnosť poradných orgánov* riaditeľa školy
- * *nekvalifikovanosť* pedagogických zamestnancov
- * nekorektné vedenie pedagogickej *dokumentácie* a ďalšej dokumentácie

v zabezpečení podmienok výchovy a vzdelávania

¹ Spojená škola, Valova 40, Piešťany

- * nerozpracovanie špecifik výchovy a vzdelávania žiakov PŠ v *školskom poriadku*, neaktualizovanie jeho jednotlivých častí
- * nerealizovanie systematického monitoringu zameraného na prevenciu a odhaľovanie *negatívnych prejavov v správaní žiakov a príznakov šikanovania*
- * nevytvorenie *relaxačných kútikov* pre žiakov v triedach PŠ
- * nezabezpečenie *kompensačných pomôcok*

vo výchovno-vzdelávacom procese

- * nedostatočné rozvíjanie
  - *komunikačných schopností*
  - *kompetencií v oblasti informačno-komunikačných technológií (IKT)*
  - *samostatnosti žiakov vo výchovno-vzdelávacom procese (VVP)*
  - *hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov*

v ŠVZ

- * nedôsledné spracovanie *školského výchovného programu*
- * v *ŠkVP* nerozpracovanie uceleného učebného plánu (UP) pre jednotlivé ročníky s uvedením celkového počtu hodín za vzdelávacie obdobie

Uplatnených **73 opatrení prijatých kontrolovanými subjektmi** smerovalo k odstráneniu nedostatkov

v PŠ

v riadení školy väčšinou

- * nekompletné vypracovanie *ŠkVP*
- * nedostatky vo *výkone štátnej správy*
- * chyby v procese *prijímania žiakov*
- * *neukončovanie vzdelávania* žiakov v PŠ v súlade s právnymi predpismi
- * závažné nedostatky v pedagogickej *dokumentácii* a ďalšej dokumentácii

v zabezpečení podmienok výchovy a vzdelávania

- * nevypracovanie a neprerokovanie *školského poriadku* pre PŠ
- * nedodržanie *počtu žiakov* v triede
- * nedodržanie *dĺžky trvania vyučovacích hodín*

vo výchovno-vzdelávacom procese

- * nevykonávanie *hodnotenía žiakov*

v ŠVZ

- * neúplné rozpracovanie *ŠkVP*
- * neúplnosť vypracovania *školského výchovného programu*
- * neprerokovanie *školského poriadku* na zasadnutí pedagogickej rady a rady školy

Školskí inšpektori uložili riaditeľovi ŠVZ 2 opatrenia k závažným nedostatkom, týkali sa

- * *chýbajúcich správ z psychologických vyšetrení 11 detí*
- * nedodržania všeobecne záväzných právnych predpisov pri *umiestňovaní detí do ochrannej miestnosti*

Upozornenia

Školská inšpekcia upozornila zriaďovateľov **9** subjektov na závažné nedostatky. Týkali sa *prijímania žiakov do PŠ²*, rozporu medzi *názvom školy* uvedeným v sieti škôl a školských zariadení a názvom školy uvedeným v zriaďovacej listine (stav zostal nezmenený)³.

² Okresný úrad Trnava – odbor školstva bol upozornený na závažné nedostatky v oblasti pedagogického riadenia školy, ktoré sa týkali prijatia 3 žiakov bez mentálneho postihnutia do PŠ a prekročenia 3-ročnej dĺžky trvania prípravy v PŠ u 6 žiakov; bol upozornený, že 45 % z celkového počtu žiakov uvedenej školy ju navštevovala neoprávnene, čím prišlo k neefektívnemu čerpaniu finančných prostriedkov

³ Okresný úrad Žilina - odbor školstva

Zriaďovateľ⁴ PŠ bol upozornený na nedostatky týkajúce sa *prijímania žiakov do školy a ukončovania vzdelávania žiakov v nej*⁵.

Závery

Riaditelia kontrolovaných škôl a školských zariadení **akceptovali 87 % odporúčaní**. Zvýšila sa kvalita spracovania ŠkVP a ich zosúladenie so štátnymi vzdelávacími programami. Spracovanie ucelených UP v súlade s rámcovými UP štátneho vzdelávacieho programu zabezpečilo ich dodržiavanie a plnenie v procese výchovy a vzdelávania. Doplnenie kritérií ústneho a písomného skúšania v učebných osnovách (UO) viedlo k zjednoteniu postupu hodnotenia žiakov. Boli odstránené nedostatky týkajúce sa vypracovania školského poriadku, vedenia pedagogickej a ďalšej dokumentácie. Zlepšenie kontrolnej činnosti vytvorilo predpoklad pozitívneho vplyvu na úroveň VVP. Zaoberanie sa konkrétnymi výchovno-vzdelávacími problémami žiakov na zasadnutí pedagogickej rady umožnilo jej členom ovplyvniť ich riešenie. Zaradenie interného vzdelávania pedagogických zamestnancov do činnosti metodického združenia vytvorilo podmienky na rozšírenie ich vedomostí a zručností a skvalitnenie výchovno-vzdelávacej činnosti. Zlepšilo sa materiálne zabezpečenie škôl. Vytvorením relaxačných kútikov v triedach PŠ sa zlepšili psychohygienické podmienky žiakov. Realizovaním monitoringu zameraného na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov v správaní žiakov a príznakov šikanovania, jeho pravidelné vyhodnocovanie, vytvorilo podmienky na účinnú ochranu žiakov pred sociálno-patologickými javmi. Vytvoril sa predpoklad na zabezpečenie podmienok pre zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov. Implementácia IKT do vzdelávania rozšírila možnosti a spôsoby preberania učiva vrátane aktívneho zapojenia sa žiakov.

Neakceptovanie 11 % opatrení malo negatívny dopad na pretrvávajúce nedostatky v spracovaných učebných a výchovných plánoch a osnovách. Disproporcie medzi výchovnými štandardmi a osnovami v neúplnom rozpracovaní niektorých častí mali dopad na ich reálne využívanie, rozvíjanie vedomostí, zručností a spôsobilostí žiakov. Nezabezpečila sa efektívnosť kontrolnej činnosti vedenia školy. Nerešpektovanie vecnej príslušnosti zariadení výchovného poradenstva a prevencie na vykonávanie rediagnostických vyšetrení žiakov s viacnásobným postihnutím neumožnilo komplexne posúdiť ich špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Neriešenie nedostatkov v oblasti priestorových podmienok, bez realizácie nevyhnutných opráv, malo dopad na podmienky pobytu detí v špeciálnom výchovnom zariadení.

Prínosom **splnenia 100 % prijatých opatrení** bolo skvalitnenie a zvýšenie výpovednej hodnoty školského vzdelávacieho a výchovného programu. Odstránenie nedostatkov súvisiacich s UP a UO prispelo k sprehľadneniu organizácie vzdelávania. Vydávanie rozhodnutí v medziach kompetencií riaditeľa skvalitnilo úroveň výkonu štátnej správy v 1. stupni v škole. Realizované rediagnostické vyšetrenia prispeli k odstráneniu opodstatnených pochybností o vhodnosti vzdelávania žiakov v PŠ. Zabezpečenie vzdelávania žiakov s viacnásobným postihnutím podľa IVP a v triedach s nižším počtom žiakov vytvorilo priestor na individuálny prístup k nim a efektívne využívanie vyučovacieho času. Doplnením potrebných údajov v dohode o zabezpečení praktického vyučovania sa vytvoril predpoklad na jeho realizáciu v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Komplexné vedenie dokumentácie o žiakoch umožnilo učiteľom bližšie sa oboznámiť so špecifikami vzdelávania novoprijatých žiakov. Dosiahol sa súlad školského poriadku s príslušným právnym predpisom, uvedený dokument obsahoval komplexné a jasné pravidlá v riadení vzťahov medzi účastníkmi vzdelávania. Zabezpečením výchovy a vzdelávania žiakov pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady sa zlepšili personálne podmienky a bol vytvorený predpoklad kvalitatívnej zmeny VVP žiakov so zdravotným znevýhodnením v PŠ.

⁴ Okresný úrad Košice – odbor školstva

⁵ prijatie žiaka do školy, ktorý neukončil vzdelávanie v poslednom ročníku základnej školy, ani neukončil povinnú školskú dochádzku, príprava žiaka trvala viac ako 3 roky

Rozpracovanie konkrétnych požiadaviek kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov vytvorilo predpoklad na ich využitie pri zostavovaní ročného plánu ďalšieho vzdelávania. Vykonaním úprav v hodnotení žiakov sa zabezpečilo dodržiavanie vnútorného systému kontroly a hodnotenia žiakov, čo malo pozitívny vplyv na objektivitu hodnotenia. Žiaci sa prijímali a končili vzdelávanie v PŠ v súlade s právnymi predpismi.

Splnenie uloženého opatrenia (50 %) týkajúceho sa doplnenia dokumentácie o psychologické vyšetrenia detí umiestnených v reedukačnom centre preukázateľným spôsobom potvrdilo ich zdravotné znevýhodnenie, čo bolo predpokladom na ich vzdelávanie v špeciálnej základnej škole alebo odbornom učilišti, ktoré boli zriadené pri reedukačnom centre.

V dôsledku **nesplnenia uloženého opatrenia (50 %)** smerujúceho k zabezpečeniu preukázateľne korektného využívania ochrannej miestnosti naďalej pretrvával v reedukačnom centre stav spochybňujúci jej využívanie výhradne na ochranu detí a ich upokojenie, čo poukazovalo na možné neadekvátne uplatňovanie ochranných opatrení vo výchovnom zariadení.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom praktických škôl

- * vzdelávať systematicky pedagogických zamestnancov z oblasti právnych predpisov
- * realizovať pravidelnú kontrolnú a hospitačnú činnosť v praktických školách, ktoré sú organizačnou zložkou spojenej školy
- * vypracúvať školský poriadok v súlade s príslušným právnym predpisom, v spojených školách rozpracovať v školskom poriadku špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov pre všetky druhy škôl
- * aktualizovať a priebežne doplňovať dokumentáciu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Riaditeľom špeciálnych výchovných zariadení

- * vykonávať účinnú a efektívnu kontrolnú činnosť aj vo vzťahu ku kontrole splnenia prijatých opatrení
- * spolupracovať so zriaďovateľom pri riešení a odstraňovaní nedostatkov v oblasti priestorových podmienok

Zriaďovateľom praktických škôl a špeciálnych výchovných zariadení

- * vykonávať kontrolu personálnych podmienok v špeciálnych školách, splňanie kvalifikačných predpokladov pedagogickými zamestnancami, s cieľom zabezpečiť odbornosť vyučovania
- * podporovať zlepšenie materiálno-technického vybavenia škôl
- * pomôcť zlepšovať priestorové podmienky v špeciálnych výchovných zariadeniach